ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 588 — ՇԱԲԱԹ — 18 — ՄԱՅԻՍ 1863

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեճիտիէ.
Վեցամսեայ 3 1/4 ,,,
Մէկ ծանուցումը տողին 2 ղուրուշ է.
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսուն 1ին եւ 15ին կը սկսին:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

Դուրս երթալիք լրագիրները Ե... ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ... եւ իցէ գրութիւն Խմբա... ուղղուին. եւ առանց նամ... քը խրկողին վրայ է:

12.00 8.00

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ՄԱՅԻՍ

ՊՈՐՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարսիլիա 25 մայիս.

Ցորեն՝ կիջնայ, հասած չառ կայ, գործ չի կայ. — փոխանակութիւն, 24 95. — Ֆոնտոները կը բարձրանան 69 35. — Քօնսօլիտէ 92 1/4.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Լեհաստանի գործերուն վրայ բանակցութիւնները կը շարունակեն երեք մեծ տէրութեանց մէջ, բայց դժուարութիւններ ու արգելքներ կելնեն դէմերնին ո՛չ այնչափ Ռուսիոյ կողմէն՝ որչափ իրենց կարծեաց անհամաձայնութենէն.

Անգղիա՝ 1815ի դաշնադրութեանց վրայ կը հիմնէ իր առաջարկութիւնները. Գաղղիա այն դաշնադրութիւններուն խօսքն անգամ չուզեր բերանն առնուլ. բայց Աւստրիա և Լեհաց մէջ գլխաւոր մը առաջարկելու մասին համաձայն են. Աւստրիա՝ ոչ այս վերջին առաջարկութիւնը կընդունի և ոչ 1815ի դաշնադրութեան համեմատ Վարշաւիոյ դքսութեան անկախ ըլլալուն և Լեհաստանի մէջ ազգային զինուորութիւն կազմուելուն հաճութիւն կուտայ. այլ միայն կուզէ որ Լեհաստան Ռուսիոյ կայսեր իշխանութեան ներքեւ մնալով, ազգային ինքնօրէն վարչութիւն մը ունենայ, և Լեհաստանի ամեն գաւառներուն մէջ կրօնից ազատութիւն ապահովի.

Մինչդեռ երեք մեծ տէրութիւններուն այս անպտուղ բանակցութիւններով կ՚զբաղին, Լեհաստանի մէջ արիւնը հեղեղի պէս կը քալէ. Լեհացիք իրենց երկրին կատարեալ անկախութիւնը կը պահանջեն. հաստատութեամբ մաքերնին դրած են՝ կամ հանիլ իրենց այս նպատակին կամ հայրենեաց աւերակներուն ներքեւ թաղուիլ. Եթէ՝ լրագրաց տուած տեղեկութիւններուն նայելով՝ բոլոր Լեհաց ազգը մէկ սրտով և մէկ հոգւով այս գաղափարին վրայ են, և ուրիշ որ և իցէ կերպով կարգադրութիւն ընդունելու միտք չունին, և քանի որ Ռուսիա, Աւստրիա և Պրուսիա ալ չեն հաճիր և չպիտի հաճին երբէք Լեհացւոց այս պահանջումն ընդունելու, տարակոյս չկայ որ արեւմտեան տէրութեանց (Գաղղիոյ և Անգղիոյ) բանակցութիւններն արդիւնք մը չպիտի ունենան եթէ Լեհացւոց բաղձանքին համաձայն չեն իսկ եթէ են, այն ժամանակն ալ զէնու զօրութեամբ և ետ միջնորդել հարկ կըլլայ. Այս ալ առ այժմ Անգղիոյ կառավարութեան մաքէն բոլորովին հեռու ըլլալով, դժուարին է յուսալ որ Գաղղիա միայնակ իւր վրայ առնու այսպիսի ծանր գործ մը՝ որ Եւրոպայի մեծ մասին զօրութեանը դէմ խիզախել է, և կրնայ իւր իսկ անկախութիւնը վտանգի մէջ ձգել.

Լեվանթ Հէրօլտ կը ծանուցանէ թէ Ռ. Դուռը Լեհաստանի խնդրոյն նկատմամբ Ռուսիոյ կառավարութեան ղրկած ծանուցագրին պատասխանն ընդուներ է, որ խիստ հաշտարար ոճով գրուած է և Տաճկաստանի համար բարեկամական հաւաստիներ կը պարունակէ եղեր.

Գաղղիոյ կայսեր հօրեղբօրորդի Նաբօլէոն իշխանին և Վալեւսքի կոմսին երաշխաւորութեամբ Լեհաստանի համար տասներկու միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը բացուեցաւ Փարիզի մէջ.

Գաղղիական Մօնիթէօռ լրագիրը Ռ. Դրան արտաքին գործոց պաշտօնեայ բարձրապատիւ Ալի փաշային մէկ ծանուցագիրը կը հրատարակէ, որով Ռ. Դրան կառավարութիւնը՝ Սուէզի ջրանցքին ձեռնարկութիւնը կատարելապէս ապահովցընելու համար երկրորդ պայմաններ կառաջարկէ օսմանեան երկու ծովային մեծ տէրութեանց (Անգղիոյ և Գաղղիոյ), և միանգամայն քանի մը տարակուսութիւններ կընէ ջրանցքին շինութեան պայմաններուն ու միջոցներուն վրայ՝ որոնք տէրութեան օրէնսդրութեանը, շահուն ու ապահովութեանը դէմ կերեւին.

Ահաւասիկ յիշեալ ծանուցագրին գլխաւոր մասերը.

Բ. Դուռը մաքէն չանցըներ արգիլել այս ձեռնարկութեան կատարումը որ կրնայ ընդհանուր օգտակարութիւն մը ունենալ. բայց հաւանութիւն տալու համար՝ նախ պէտք է որ բացուելիք ջրանցքին կատարեալ չէզոքութիւնը դաշնադրութեամբ ապահովի ինչպէս որ Դարդանելի եւ Վոսփորի նեղուցներուն չէզոքութիւնն ապահովցած է. երկրորդ պէտք է որ յիշեալ ջրանցքին պաշտպանելիք կարեւոր չափերը պահպանելու եւ ապահովելու վերաբերեալ պայմաններ գրուին.

Արդ, ջրանցքին արդի պայմանագիրն այս անհրաժեշտ երաշխաւորութիւններէն մէկն ալ չունի: Մանաւանդ երկու խնդութիւն կայ որ սկիզբէն 'ի վեր Բ. Դրան խորին ուշադրութիւնը գրաւած են: Առաջինն է բանի աշխատաւորութիւնը որ տէրութեան երկիրներուն մէջէն վերցուած է, եւ Եգիպտոսի փոխարքան ալ վերջին անգամ հրովարտակով արգիլած է. բայց ջրանցքին շինութիւնը սակայն բանի աշխատութեան միջոցով կը շարունակուի: Եգիպտոսի փաշութիւնը ամէն ամիս քանի հազար մարդ կը բռնադատէ իրենց մշակութիւնն ու ընտանիքը թողլու եւ երթալ ջրանցքին շինութեանը աշխատելու . . . :

Այսպիսի դրութեան մը վնասակար արդեանցը վրայ երկար խօսիլ աւելորդ կը համարիմ:

Երկրորդ անպատեհութիւնն է անուշ ջուրի առուներն իրենց շրջակայ երկիրներով մէկ տեղ ընկերութեան թողուիլը: Այս կերպով, Սուէյզի, Թիմզահ եւ Բօռ Սայիտ քաղաքներին եւ ցորդ Ասորեստանի սահմանակցելով բնակչութեան եւ հարկաւ անանուն ընկերութեան մը ձեռք պիտի անցնին, որ մեծ մասամբ օտարազգիներէ բաղկացեալ է, որոնք իրենց երկրին իշխանութեանցն ու իրաւասութեանցը կը հպատակին: Չեմք ուզեր ընկերութիւնը ուզէ նէ կրնայ Օսմանեան երկրին ամենէն կարեւոր կէտերուն վրայ անկախ գաղթականութիւններ հաստատել:

Կը կարծենք որ իր անկախութիւն ու պարտաւորութիւնները քիչ մը ճանչցող որ եւ է կառավարութիւն մը չկրնար այս կերպ պայմանադրութեան մը հաւանութիւն տալ . . .

Արդ, Բ. Դուռը մանաւանդ կերպով եւ ամենամեծ վստահութեամբ իր երկու ամենամերձ դաշնակիցներուն դիմելով կը հարցընէ թէ այսպիսի պարագայի մը մէջ իրենք ի՞նչ կընէին: Պէտք է թողունք որ անանուն ընկերութիւն մը հաստատուի տէրութեան երկրին վրայ, եւ այնպիսի իրաւունքներ իրեն սեփականել ուզէ՝ զորոնք Բ. Դուռը չկրնար ճանչնալ. իրաւունքներ՝ զորս Սուլթանին վեհա-

---

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՇՈՒԱՌՔ

ՎԷՊ ՎԻՔԹՕՐ ՀԻՒԿՕՅԻ

Սքանչելի է մարդկային հանճարը. կենդանիները կը ծնանին, կաճին եւ կը մեռնին, այսինքն կ՚ոչնչանան առանց եւ հետք մը ձգելու, մինչդեռ մարդս իր կենացը մէջ աշխարհիս կէսը կրնայ տիրել՝ եթէ Աղեքսանդր կամ Նաբօլէոն մ՚է. հսկայաձեւ կամարներ կը կառուցանէ՝ եթէ Միքէլ-Անճէլօ մ՚է. անկենդան բաները կենդանի գոյներով կը նկարէ՝ եթէ Ռափայէլ մ՚է, եւ իր հզօր տաղանդը առասպելից մթութեան առջեւ իբրեւ անմահ յաղթանակ կը կանգնէ «Թշուառք» մը գրելով, եթէ Վիքթոր Հիւկօյ մ՚է. բայց կծծի ժամանակը այսպիսի երեւելի մարդիկ խիստ նուազ կը յարուցանէ: Մարդիկ ընդհանրապէս հասարակութիւն են, եւ հազիւ թէ երբեմն կը պատահի որ բացառութեամբ ոմանք «մեծ» բառնալու արժանանան. Մեծ, այս մակդիրը տառուղէ աչքի կը զարնէ. վասն զի մարդու համար շատ մեծ է, չափազանցութիւն է. սակայն որ և իցէ պատճառաւ սովորեր ենք «մեծ» ըսելու իրենց հանճարովը, քաջագործութեամբ կամ ուրիշ գեղեցիկ յատկութեամբ՝ այլոց տաղանդներէն վեր բարձրացողներուն. Ինչպէս այն գիսաւոր աստղերը որ թէեւ հանապազ չեն երեւնար, այլ երեւցած ատեննին իրենց արտաքոյ կարգի երեւոյթովը մեր ուշադրութիւնը կը գրաւեն, այնպէս եւս երեւելի մարդիկ երբոր կուգան աշխարհ՝ իրենց գերազանցած հասարակութեան աչքերն իրենց վրայ կը հրաւիրեն.

Բայց կրնայ ըլլալ նոյնպէս որ սուտ լուսով շլացած ըլլան մեր աչքերը. այլ այն խաբուսիկ լոյսը շուտով իր յարգը կը կորսնցունէ. եւ ուշ կամ կանուխ մեր շլացութիւնը կիմանանք. Այն ատեն գռեհիկ խաղկանութիւնը դառն հեգնութեամբ կը խնդայ վայրկենական մեծութեան վրայ. որ իր սուտ ճառագայթներէն զրկուածին պէս՝ խոկոյն կ՚ամփոփի դարձեալ իր բնական սահմանին մէջ, եւ կը թաղուի տարիներու փոշիին տակ.

Իսկ ճշմարիտ փառքը՝ երթալով նոր պայծառութիւն մը կ՚առնայ, եւ մինչեւ անմահութեան կը հասնի. Թողունք հապա այն անուանի մատենագիրները, որ դարաւոր ծաղկանց պէս այսօր կը փթթին, սակայն ինչ զուարճութիւն կընծայեն՝ շուտով կը խամրին կը թառամին՝ եւ իրենց տեղը ուրիշները կը յաջորդեն. Այն ծաղիկներն ալ իրենց արժէքը ունին որ բոլորովին խոտելի չէ, անոնց մէջ ալ շուշան կամ նարկիզ կրնայ գտնուիլ. բայց անթառամ վարդ՝ ո՛չ երբէք.

Սակայն անողոքելի հարկը կ՚ստիպէ զմեզ միշտ մեր ազգային տղըք տղալու, թէեւ ձանձրալի ըլլայ. Մեր գրականութեան պարտէզին մէջ սակաւ են խիստ քիչ են նաեւ այն ծաղիկներն որ իրենց գեղեցկութեամբն ու անուշ հոտովը վարդին տեղը բռնեն. Նոր հոգը մեզի չէ, այլ պարտիզպաններուն՝ որ խնամք տանին օր քան զօր իրենց յանձնուած պարտէզին զարդարելու միջոցները գտնել. տար հոգը Աստուածնական խորհուրդին կ՚ընկնայ.

Այս հարկաւոր անհարկութենէն ետքը, մեր առաջադրութենէն չխոտորելով, երջանիկ կը համարինք զմեզ՝ եթէ երբեմն կարողանանք անտառէն փունջ մը շինելով մեր սիրելի ազգայնոց նուիրել, որուն փոխարէն ներողամտութիւն միայն կը հայցեմք, եթէ յուսացուածին չափ անուշահոտութիւն չգտնեն. Բաւական մեծ պարծանք է մեզ որ հայ երիտասարդութիւնը ամեն տեսակ յառաջադիմութեան մէջ խոր գերազանցէ, բայց առաւել եւս պարծանք լոյս Պայրընի հետ բերելը.

. . . «Թող դափնին պսակ գլխի վեհ հնչմ ճակատուդ,
Արձանագիր բարգաւաճեան շատ լեցի քիմ տապանակ.
Թէ՝ «Աշտարակ էն՝ էն որդիք արժանաւորք քան զաս.»

Ասինք թէ ճշմարիտ փառքը երթալով նոր պայծառութիւն կ՚առնայ. եւ ահա կը տեսնենք անոր փորձը Վիքթոր Հիւկոյի վրայ, որուն մատենագրական հանճարը քառասուն տարուընէ 'ի վեր գրականութեան հորիզոնին վրայ բարձրացեր է. Այլ իւր անցեալ տարուան մեծ գործը «Թշուառքը», տարակոյս չկայ որ բոլորովին իր անունը պիտի անմահացունէ. Եւրոպական գրագէտ հասարակութիւնը որ անհամբեր կ՚սպասէր հրատարակութեանը՝ խոկոյն սպառեց տպագրուած անհամար օրինակները, այնպիսի փութով ընդունելութեամբ՝ որ այս կողմերն անծանօթ է մատենագրաց.

Երբ որ բան մ'իրեն իրական արժէքով կը ներկայանայ, հարկ չէ անոր ներբողը կամ պարսաւն ընել, վասն զի ամենայն ոք կրնայ անն յանդիման տեսնել. Վիքթոր Հիւկոյի գրուածները կարդալ բաւական է, խոկոյն անոր հզօր հանճարոյն վրայ սքանչանալու համար. Ի՜նչ ճոխ ու կենդանի նկարներ, ի՜նչ զօրաւոր բառեր, եւ ի՜նչպէս զմայլելի են մանաւանդ թէ ի՜նչ աշխոյժ կը ներշնչեն ընթերցողին. Ոչ թէ միայն իր ծանր գրուածները, այլ և հասարակաց քերթուածներն

պետութեանը ներքեւ նոյն երկիրը կառավարող բարձրաստիճան անձէն խոստացուած արտօնութեան մը արդիւնքը կը համարին՝ երկրին տիրոջը հաւանութիւնն ընդունելու անհրաժեշտ պայմանաւ ։

Ընկերութիւնը իրաւունք չունի ըսելու թէ արդէն ծախք ըրեր է ։ Գիտէր որ պայմանագրին գլխաւոր պայմաններէն մէկը՝ որ էր Բ. Դրան հաւանութիւնն ստանալ՝ կատարուած չըլլալով, ըրած ծախքը կորստեան վտանգի մէջ կը դնէր ։ Սակայն Բ. Դուռն այս ձեռնարկութեան մէջ դրուած մասնաւորաց շահերուն խնայելու յօժարամիտ ըլլալով, պիտի ջանայ բարձր․ Իսմայիլ փաշային հետ միաբանութեամբ ընկերութեան ըրած ծախքը վճարել, երբոր ընկերութիւնը չուզէ գործը շարունակել առանց վերոյիշեալ երկու պայմաններուն որ չեն կրնար ջնջուիլ իրեն, եւ այն ժամանակ յիշեալ ընկերութիւնը բնականաբար պիտի թողու սկսած շինութիւններն եւ իբրեւ սեփականութիւն ձեռքն անցուցած երկիրները ։ Այս պարագայիս մէջ Բ. Դուռը փոխարքային հետ համաձայնութեամբ ջրանցքին շինութիւնն աւարտելու համար պէտք եղած միջոցներն 'ի գործ դնելէ ետ չկենար ։

Այս ծանուցագրին պատասխանը դեռ չտեսնուեցաւ ․ սակայն Գաղղիոյ լրագիրներն յուսալից կերպով կը խօսին այս խնդրոյն վրայ ․ մանաւանդ Քօնսթիթիւսիօնէլ կէս պաշտօնական լրագիրը մեծ վստահութիւն ունի առանց դժուարութեան եւ գոհացուցիչ կերպով լուծուելուն վրայ ։

Ջրանցքին կատարեալ չէզոքութիւնն ապահովելու կէտին վրայ արդէն ամեն մարդ համամիտ է, կըսէ, Գաղղիոյ, Տաճկաստանի եւ Եգիպտոսի մէջ ։ Ուստի այս կէտին վրայ Անգղիոյ հետ միայն կը մնայ բանակցիլ ։ Իսկ միւս դիտողութիւններն անկատար կամ սխալ տեղեկութիւններու վրայ հիմնուած համարելով, բացատրութեան միայն կը կարօտին, կըսէ ։

Փարիզէն մայիս 24 թուով հեռագրալուր մը կը ծանուցանէ թէ Յունաստանի գահին խնդիրը դեռ բոլորովին կարգի դրուած չէ ․ բայց դիւրերուն յոյս կայ ։

Մէքսիկայէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Գաղղիացիք Բուէպլա քաղաքին բոլոր ամրութիւններուն տիրեր են ։

Հնդկաստանէն եկած վերջին լուրերուն նայելով, Երկրին արեւելեան սահմանագլուխներուն վրայ ծագած խռովութիւններն հանդարտեր եւ ապստամբները ցրուեր են ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ օրը նշանաւոր հանդէս մը կատարուեցաւ Քեահաթ խանէ ։ Ինչպէս որ արդէն ծանուցեր էինք, օգոստափառ Ինքնակալին փափաքով կենդանագիրը խնդրելու համար մայրաքաղաքիս ամեն ազգի բնակչաց ստորագրութեամբ աղերսագիր մը կը պատրաստուէր վեհափառ Սուլթանին մատուցուելու համար ։ Այս գործն անցեալ ուրբաթ օրը կատարուեցաւ ։ Աղերսագիրը՝ որ վաթսուն կանգունէն աւելի երկայնութիւն ունէր, եւ 24 հազարէն աւելի ստորագրութիւն կը պարունակէր, մայրաքաղաքիս ամեն հպատակ ազգաց ու եւրոպացւոց կողմանէ ընտրուած գործակալներու ձեռօք օգոստափառ Ինքնակալին մատուցուելով, բարեգութ Ինքնակալը մեծ մարդասիրութեամբ ընդունեց, եւ հետեւեալ ազնիւ խօսքերն ըրաւ ։

« Իմ ընդհանուր հպատակներուս եւ բարեկամ տէրութեանց հպատակներուն կողմէն այս միջոցաւ ինծի ցոյց տրուած սիրոյ եւ անձնուիրութենէն մեծապէս գոհ եղայ ։ Ամենուն ծանօթ է՝ թէ իմ ամեն կարգի հպատակներս ինչպէս հաւասար ճանչնալով՝ անխտիր անոնց բարեկեցութեանը ջանացեր եմ ․ ուստի թէ՛ բոլոր հպատակներուս եւ թէ՛ բարեկամ տէրութեանց հպատակներուն ցըցուցած սիրոյ նշաններն իմ ջանքերուս փոխարէն մը ճանչելով՝ այս աղերսագիրը գոհունակութեամբ կ'ընդունիմ եւ այժմէն կը խոստանամ Աստուծով ձեր խնդիրը կատարել ։ »

Վեհափառ Սուլթանին այս համառօտ բայց ազդու եւ փափուկ խօսքերը կեցցէի աղաղակներով ընդունուեցան ։

Անձրեւի պակասութեան պատճառաւ մայրաքաղաքիս մէջ ջրի նուազութիւնը քանի մը շաբաթէ 'ի վեր զգալի ըլլալով, օգոստափառ Ինքնակալը մայրաքաղաքիս բնակչաց այս անհրաժեշտ պիտոյքը լեցնելու համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնելու հրաման ըրաւ ։ Հետեւաբար մայրաքաղաքիս ջրի թումբերուն (պէնտ) եւ ճամբաներուն նորոգութեանը ձեռք զարնուելէ եւ ամեն թաղերու հաւասար ջուր մատակարարելու հոգ տարուելէ զատ, պատերազմական գործոց պաշտօնեայ Բարձր․ Ֆուատ փաշան յատուկ մանաժողովներ կարգեց, որ կայսերական զօրանոցներուն ջրերն աչքէ անցընելով պիտի քննեն, եւ զօրաց պիտոյքին համար հորի ջուր գործածել տան, որպէս զի աղբիւրի ջուրերը մայրաքաղաքիս բնակչացը մնան ։

Ասկէց զատ, թէ որ հարկը ստիպէ, ինչպէս որ կայսերական ախոռի ձիերը Քեահաթ խանէ տարուեցան, հեծելազօրաց ձիերն ալ առատ ջուր գտնուած տեղեր պիտի փոխադրուին, որպէս զի մայրաքաղաքիս բնակիչները նեղութիւն չկրեն ։

Օգոստափառ Ինքնակալը Եգիպտական բազմաթիւ պաշտօնատարներու Օսմանիէի եւ Մէճիտիէի այլ եւ այլ կարգի պատուանշաններ շնորհեց ։

Նոյնպէս հայազգի Վսեմ․ Ապրօ էֆէնտիին՝ որ Բ․ Դրան արտաքին գործոց պաշտօնատան ընդհանուր քարտուղարն է՝ երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային Սահմանադրութեան տպագրութիւնը լմնցած ըլլալով, ազգային առժամանակեայ վարչութեան կողմէն բազմաթիւ օրինակ մայրաքաղաքիս ամեն ընտրողական ժողովներուն ղրկուեցաւ ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստափառ Ինքնակալը Բերայի եւ Գալաթիոյ ոստիկանութեան գլուխ Մէհմէտ պէյին աչալուրջ եւ անձնուէր ծառայութիւնը վարձատրելու համար չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց ։

—Աղէքսանդրիայէն հեռագրով լուր կուտան թէ Գաղղիոյ կայսեր հօրեղբօրորդի Նաբօլէոն իշխանը՝ որուն Աղէքսանդրիա հասնիլն արդէն ծանուցեր էինք, մայիս 7/19ին օրը Պատուոյ Լեգէոնի մեծ պատուանշանը տուեր է բարձրապատիւ Իսմայիլ փաշային ։

— Ժամանակէ մը 'ի վեր ուրբաթ օրերէն եւ պաշտօնական հանդէսներու օրերէն զատ ուրիշ օրեր ալ վեհափառ Ինքնակալին աղերսագիր տուողները շատցած ըլլալով, բարձրագոյն հրամանաւ որոշուեցաւ որ այսուհետեւ ուրբաթ օրերը սէլամլըքի ժամանակէն եւ հանդիսաւոր օրերէ զատ ուրիշ ժամանակ աղերսագիր չմատուցուի վեհափառ Կայսեր ։

— Գաղղիոյ կայսրուհին Պօլօյնի անտառներուն մէջ գտնուած լիճերը պըտըտելու համար Կ․ Պօլիսէն մէկ դդթիակով նաւակ մը եւ տաճիկ նաւավար մը ուզած ըլլալով, այս շաբթու մայրաքաղաքիս Գաղղիոյ դեսպանատան միջոցաւ թէ՛ նաւակն եւ թէ՛ տաճիկ ճարտար նաւավար մը Փարիզ ղրկուեցան ։

—Անցեալ ուրբաթ իրիկուն Բերայի Թօրլու պաշի թաղը եւրոպացիի մը տանը պահպանութիւն ընող 18—20 տարեկան մշեցի հայ երիտասարդ մը ինքզինքը կախեց տանը ջրշեղջին մէջ ։ Այս անձնասպանութիւնը մաքի հիւանդութենէ կամ սեւամաղձութենէ յառաջ եկած կը համարուի ։

— Պրուսացի Զամուրճեանին անօրինած եւ յօրինած Երեւակին անցեալ տարուան ապրիլ եւ մայիսի թերթերն այս շաբթու հրատարակուեցան ։

Կը ծանուցանենք յիշեալ ապաժաման թերթին արդոյ ընթերցողաց թէ ազգային ժամանակակից անցքերու եւ մանաւանդ Զամուրճեանի Օ․օհալին վէճին վրայ տուած տեղեկութիւնները ծայրէ 'ի ծայր սուտերով պատուաստուած եւ հեղինակին քմայը համեմատ յարդարուած յօրինուած եւ անօրինուած առասպելական վիպասանութիւններ են, զորոնք Պընձէ քաղաքի, Աղուեսագրքի եւ ուրիշ անոնց նման առասպելներու կարգը դնելով զուարճութեան համար միայն պէտք է կարդալ ։

— Նիկոմիդիայէն մայիս 10 թուով հետեւեալ լուրերը կը հաղորդեն մեզ ․

« Միջին Ասիոյ գաւառաց կայսերական քննիչ Վսեմ․ Ահմէտ Վէֆիք էֆէնտին դեռ հոս է, եւ մեծ գործունէութեամբ իր պաշտօնը կը շարունակէ ։

« Անցեալ շաբաթ իրիկուն Գ․ Րիթթէր անուն գաղղիացի ճարտարապետ մը եկաւ հոս, եւ կիրակի առտու Սապանճա եւ Ատաբազար գնաց ․ կըսուի թէ Ատաբազարէն մինչեւ Իզմիտ թէ՛ կայսերական նաւարանին առաջնիւ թէ՛ վաճառացիներուն փոխադրութեանն համար կառք բանելու նոր ճամբայ մը պիտի շինուի ․ կը յուսուի նաեւ որ Սապանճայի լիճը Նիկոմիդիոյ ծոցին հետ ջրանցքով մը միացնելու հին խնդրոյն վրայ ալ քննութիւն մը պիտի ընէ՝ գոնէ նաւաշինութեան համար պէտք եղած ատաղձը փոխադրելու դիւրութեան համար, որ գաւառիս երկրագործութեան բարգաւաճելուն մեծ արգելքներէն մէկն է ․ վասն զի գերանները ամիսներով արօրն ու արօր երեսի վրայ թողլով անոնց փոխադրութեանը կը պորպասին ․

« Կայսերական քննիչին Իզմիտ հաս-

մէկ մէկ սքանչելիք են ։ Կարդա՛ « Արեւելեանքը » որ յունաց անկախութիւն ստացած առենները գրած է ․ ի՛նչ ազդու կերպով կը նկարագրէ 'Նաւարինի նաւամարտը, կամ այն գեղեցիկ աղջիկը՝ զոր ծովային հէնք կը գողնան իր անդորր կեանքէն ․ այն սպիտակագեղ եւ ծաւալին յոյն պատանին՝ որ հայրենեաց աւերակներուն վրայ նստած անոր թշուառութիւնը կողբայ, քիչ մը անդին կարդա այն պարահանդէսներու եւ կաքաւներու զոհ եղած աղջկան մը վրայ շինած տաղը, եւ հառաչէ իրեն հետ երբ կըսէ ․

« Աւա՜ղ, որքա՜ն գեռահաս աղջկանց մահը տեսայ ։ » Կարդա՛ դարձեալ իր « Տերեւք աշնայնոյ » ըսուած տաղերը, եւ զմայլէ փոքրիկ մանկանց այն սիրուն կըլորիկ գլխոյն եւ անմեղ սրտիկին ճշգրիտ նկարագրութեամբը ։

Բայց ասոնք իր դափնիներուն անմշան տերեւներն են տակաւին ․ իր փիլիսոփայական կարծիքը ազատութեան մեծ քահանայապետը ըսելու արժանի կընեն զինքը, թէ եւ իր հայրենիքէն աքսորուած Գէռնզի կղզի մ'իր կեանքը կ'անցունէ, աղքատաց մանկունքը կերակրելով իրեն սեղանին վրայ, եւ անոնց մարմնաւոր ու բարոյական պիտոյքը հոգալով իբրեւ բուն իր զաւակաց ․ Հինծու ճշմարտութեան թշնամի, բոլոր ընկերական խնդիրները միմիայն ազատութեամբը կուզէ լուծել ․

Մամուլը մարդուս մտածութեան ներկայացուցիչը, եւ մտածութիւնը իրաւունքէն նախամեծար կը համարի, քանզի նոյն իսկ մարդուս շունչն է անիկա ․ ուստի առանց մարդս մեռցընելու մտածութիւնը կաշկանդել անհնար է ․ Բայց եթէ մըտածող էակը չկրնար զինքը կապող շղթաները խորտակել, կարող է իր ոգին արտաքս ցոլացունել ․ Այս ամեն փիլիսոփայական գաղափարները բանաստեղծի մը զօրաւոր երեւակայութեամբը ցոլացուցեր է ինքը իր գրուածոց մէջ արտաքոյ կարգի գիւտերով, որոնք մեծամեծ շինուածոց պէս ոմանց զարմանալի եւ ոմանց ահեղ կերեւան(*) ․

Սակայն Վիքթոր Հիւկօ նոյն իսկ իր թերութիւններովն ալ զարմանալի է ․ անիկա գաղղիական եռանդուն եւ գրասէր երիտասարդութեան չաստուածն է (իտօլ) ․ իր կրակոտ տաղերը շատերը գոց կը սորվին, այնքա՛ն դիւթական են անոնք ․

Ա․

Ահա՛ իր արտաքոյ կարգի գիւտերէն մէկն ալ Թշուառքն է, որուն գաղցես նպատակն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ տիեզերական եղբայրութիւն քարոզել, ամենէն վատ, ամենէն անարգ, ամենէն չար մարդ մը բարի ընել, եւ բարիները, որ կը խորշին այնպիսեաց ընկերութենէն, վարժեցուցանել թէ ի՛նչպէս ճշմարիտ բարութիւնը իր մարդասիրական բնաւորութեամբը չարին բարի ըլլալու կը նպաստէ ․ Կը տեսնենք որ մէկը չար է, վատ է ․ բայց ո՞վ գիտէ թէ ինչ պարագաներէ ըստիպեալ այնպէս եղեր է ․ քանզի մարդս 'ի բնէ չար ստեղծուած չէ ․ ուստի քամահելու տեղ, պէտք է քաղցր սպեղանեօք բժշկել այնպիսեաց վէրքը ․ Ժան Վալժանը սարսափելի գող մըն է, որ տասն եւ ինը տարի նաւարանը շղթայակապ բանտարկուելէն ետքը վերջապէս ելեր է ․ Այլ խոհեմ բանտապետներն ամեն մարդ անկէ զգուշացունելու համար իր անցագրին մէջ գրեր են թէ « Այս մարդը խիստ վտանգաւոր մէկն է » ․ Այսպէս կընէին նաեւ միջին դարուն մէջ այն քահանաները որ սրբազան բեմէն նզովք կը տեղային մեղաւորի մը վրայ, կամ դժոխոց տանջանքը աշխարհիս վրայ կուտային անոր, կարծելով թէ Աստուծոյ պատուհաս կը մատուցանեն ․ խեղճ ժողովուրդն ալ կը դարշէր անկէ, եւ այնուհետեւ նըզովեալը մարդկութենէ դուրս էակի մը պէս կը թափառէր ․ Ժան Վալժան ալ ուր երթայ միշտ բանտէն ալ դէշ վիճակի մէջ է, քանզի եւ ո՛չ իսկ հացի պատառ մը տուող կայ իրեն ․ ամեն մարդ սարսափելով կը գոցէ իր դուռը անոր դէմ ․ Եւ թշուառը յոգնած, անօթի, ծարաւ, դագաղներուն չզլացուած տափ մը տեղ չը գտներ հանգչելու համար ․ Բայց Միրիէլը մարդասիրութեամբ կ'ընդունի զայն իր տունը ․ Ժան Վալժան զարմացեալ կը հիանայ այսպիսի անակնկալ ընդունելութեան մը վրայ, առաջին անգամ փոխանակ « Թշուա՛ռ, գնա՛ կորսուէ » լսելու « Պարո՛ն, հրամեցէք » կը լսէ, իր բարերար հիւրընկալին սեղանակից կըլլայ, հանգիստ անկողնի մէջ կը պառկի ․ Այլ աւազակը Միրիէլի քնանալուն կ'սպասէ արծաթեղէն սպասները գողնալով փախչելու համար ․ Բարեսէր մարդն անոր անիրաւութեանը վրայ չ'զայրանար, վասն զի արծաթներն աղքատաց համար էին եւ աւազակն ալ աղքատ մըն էր ․ եւ երբ զինուորները Ժան Վալժանը բռնելով իրեն կը բերեն, երկու արծաթի աշտանակներն ալ կը հանէ անոր կուտայ « Զաս մոռցեր էիք » ըսելով, որպէս թէ այն գողցուած բաներն ինքը տուած էր ․ Ահա այսպէս թշուառը վերստին բանտարկութենէ կազատէ՝ խրատելով որ երթայ եւ այնուհետեւ բարի ըլլայ ․

Բ․

Արդէն ծանօթ է ամենեցուն Պօղ եւ Վիրգինէին ընտիր վէպը, եւ անոր մէջ Մար-

* Անգղիերէն Լիթըրըրի Գէզէթ ըսուած գրագիտական թերթին մէջ թշուառից վրայ քննադատութիւն մը կար, ուր հեղինակը Վիքթոր Հիւկօյի գործածած այն բազմայեղանակ ոճը եւ երեւակայած արտաքոյ կարգի դէպքերն իբրեւ ահեղ կը համարի ․

նէլն 'ի վեր քաղաքիս մէջ եղած յուղումունքն անհնար է գրի առնել. Այսէ առաջ ըսեր էի թէ եկած օրը 500ի մօտ աշխատագիր տրուեցաւ իրեն. այսօր կրնամ վստահութեամբ ըսել որ ընդունած աշխատագիրներուն թիւը 5000ը անցած է և 1000էն աւելին միայն Նահանգիս նախկին կառավարիչ Հասան փաշային բրած այլ և այլ հարստահարութեանցն համար է, որն որ արդէն 20ի չափ խիստ ծանր յանցանքներով դատաստանի տակ ինկած՝ և աքսորութեան պատժական օրինաց ամենածանր պատիժները հրաւիրած է իր վրայ. Քաղաքիս շրջակայ գիւղերը մարդ չմնաց որ Իզմիտ չթափին թէ՛ նախկին կառավարչին թէ՛ դատարանի առաջին դըպիր Հալիլ էֆէնտիին և թէ նախորդ կառավարչին օրը դրան հայիւրպաշիս Օմեր աղային դէմ բողոքելու համար. այնպէս որ քաղաքիս մէջ Վ. տեղապայի սահիհէն հասնելով անմիջապէս Յօլիսէն բերել տրուեցաւ. և արդէն այս երկու անձինքը բանտարկուած և ծանր ծանր տուգանքներու հատուցման դատապարտուած են, որոց չափը բաւէ անխրատութեամբ դիզած գոյքերնին. Իսկ նախորդ կառավարիչն ալ իւր տանը մէջ կալանաւորուած, պահապան զինուորներու հսկողութեանն յանձնուած է. Մէկ խօսքով ըսելու համար՝ կայսերական քննիչը Պրոպատիկէի աւազան է հիմակուհիմա, և ամեն կողմէն կաղաց կուրաց և գօսացելոց խուռն բազմութիւն մը կը դիմեն իրենց վէրքերը և կրած նեղութեանցն ու հարստահարութեանցը դարման գըտնելու. Այնպէս որ չեմ յուսար թէ քիչ ժամանակէն կարող ըլլայ քաղաքէս մեկնիլ.

«Նախորդ կառավարչէն և վերոյիշեալ անձինքներէն զատ տեղւոյս ժողովոյ անդամներէն և շրջակայ երևելիներէն ալ բազմաթիւ անձինք բանտարկութեան և տուգանքի դատապարտուեցան, և իրենց ջերմ պաշտպանն եղող Հասան փաշան անձեռնհաս է՝ չէ թէ անոնց՝ այլ իր իսկ անձին պաշտպանութեանը. Չկարծուի սակայն որ միայն նախորդ կառավարչին և քանի մը իր ողին կրօնիներուն դէմ են բողոքները. Նահանգս մ'է որ երկար ժամանակ՝ բժշկի երես չտեսնող ժողովուրդ մը երբոր բժշկի մը այցելութիւն վայելէ, որչափ հին և նոր, բուժելի և անբուժելի ախտացեալներ կան նէ՝ անոր խնամքը կը դիմեն. Ճիշդ այսպէս ալ Վսեմ. Ահմէտ Վէֆիք էֆէնտին քաղաքական վիրաբուժի մ'եղած է և շատ տարիներով առաջ եղած անցած դարձած և մոռցուած բաներու քննութեամբ կը պարապի՝ ըըլլած ամբաստանագիրներուն համեմատ. և եթէ երբեմն հապճեպով և առանց մանրակրկիտ քննութեան դահավէժ դատաստաններ ու վճիռներ ալ տեղիք չունենան, արդարև քաղաքիս մէջ իր կեցուածքը օրհնութեամբ պիտի յաւէրժանայ. Քանզի ցաւալի է որ անիրաւութիւնն ու հարստահարութիւնը զօրացած ժամանակ երբեմն գլխուն անտեղութիւններ ալ կը սըպրդին. օրինակի համար, 17 տարի առաջ դատարանէ վաւերացեալ մուրհակով առնուած անշարժ ստացուածք մը այսօր առնուած ժամանակի գինէն քանի մը պատիկ աւելի ընելուն համար, միթէ իրաւո՞ւնք է որ ծախողին ժառանգները բողոք ըրած ժամանակնին անոնց նոր հատուցում մը ըլլալու վճիռ տրուի. Այս տեսակ քանի մը դէպքե՛ր որչափ որ պատահեցան՝ բարեբաղդաբար քիչ են և կը յուսանք որ չեն կրկնուիր.

«Նամակս պիտի վերջացընէի, թէ որ գրելիք կարևոր բաներ չըլլային. բայց համառօտութեամբ մ'ալ հարկ է որ մէկ քանի եղելութիւն ևս յիշեմ. Գիտնալու է նախ՝ որ Վսեմ. Ահմէտ Վէֆիք էֆէնտին չափազանց արդարասէր պաշտօնատար մ'է. ուստի ժողովուրդ մը չկայ որ աղօտ ըլլայ իր խնամքէն և ամենքն ալ բաժին ունեցան իր քննութեան արդիւնքէն. Մենք մեր ազգին վրայ խօսինք. Վսեմ. Քննիչ էֆէնտին քաղաքս հասնելէն քանի մը օր վերջը տեղւոյս Հայոց մէկ քանի ճանչցուած ազգայինները մի առ մի իրեն հրաւիրեց, տեսնուեցաւ հետերնին. բայց ժողովրդեան մէջէն ազգային ժողովոյ անդամոց մէկ քանիին դէմ բողոքներ դանուելուն, բոլոր շուկային արհեստաւորները կանչեց, և ազգին թէ հին և թէ նոր, թէ նախկին սահմանադրութեամբ և թէ վերջին նախորդ կառավարչին միջոցաւ ընտրուած ազգային երեսփոխանները՝ կամ անոնց բառին ըսեմ իշխանները ամենն ալ հա՛նեց իրենց պաշտօնէն. Նոյնպէս քաղաքական ժողովի անդամ Տօպրաշեան Պ. Մելքոնը ձգեց իր պաշտօնէն, և բողոքարկու ժողովրդեան կողմէն ընտրուած 7 անձինք որոշել տալով՝ նախորդներուն ազգին հետ ունեցած առընչութիւններն ու հաշիւներն քննել հրամայեց անոնց. սակայն քանի մը սինլիքորներ բողոք ընելով որ դպրոցի ծախք առնելով մեծագումար սակ կը հաւաքուի իրենցմէ, հրամայեց որ բնաւ չճանչնան այն ծախքերը. Հետևաբար չեմ կրնար նկարագրել թէ ի՛նչ ծանր հարուած մ'եղաւ Եղիս, մինչդեռ քանի մը մեղապարտներու համար Եղջային օրինաւորութեան հետքն անգամ չմնաց քաղաքիս մէջ. ամեն մարդ իշխան, ամեն մարդ հըրամայող, ամեն մարդ վճռատու եղաւ. ոչ հոգևոր հովիւ մը կայ և ոչ բանիբուն անձնուէր և ազգասէր աշխարհականներ կրնան խօսիլ. զի անոնք իրենց կեանքը յաղեցնելու տուած են, և զարմանալին այն է, որ ամեն ժամանակ ժողովրդական յուզման գրգռիչները եղողը՝ դարձեալ հիմա ամբոխին պարագլուխ կանգնած պատասխանատու և միանգամայն պատասխանատուն եղած է. Տա՛ր Աստուած որ ժամ յառաջ ազգային Սահմանադրութիւնը Պոլսոյ պարիսպէն դուրս ելլելով, ինչպէս որ նախկին Սահմանադրութեամբ ընտրուած քաղաքիս երեսփոխանները նախորդ կառավարչէն աւրուեցան, և ներկայ Քննիչ էֆէնտիով ալ անոնց յաջորդներն աւրուեցան, նոյնպէս նոր Սահմանադրութեամբ ալ թէ՛ ատեանք թէ՛ առաջիններն աւրուելով՝ մէկ խմբ ըլլային, և ժողովուրդը՝ բայց ոչ խաժամուժը՝ իրեն հոգը բառնալու նոր անձինքներ ընտրէր ազգային պարտաւորութեան կարգը քաշելու.

«Վսեմ. Քննիչ էֆէնտիի հրամանաւ երբեմն Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Եփրեմ վարդապետը հոս է. Վսեմ. Ահմէտ Վէֆիք էֆէնտին քանի մը օր առաջ տեղւոյս ողոմելի վարժարանին այցելութեան եկած ժամանակ առաջնորդարան հրաւիրուեցաւ, և հոն քիչ մը նստելէն վերջը, դպրոցն ու եկեղեցին ալ տեսնել բարեհաճեցաւ.

«Ամսոյս 8ին քաղաքիս թէ՛ հին և թէ՛ նոր, թէ՛ ինքնիշխանի և թէ՛ փաշայաընտիր իշխաններէն Եփրեմ վարդապետն ալ հետ՝ 20 հոգւով պատգամաւորութիւն մը գնաց Ահմէտ Վէֆիք էֆէնտիին, Արևելեան պատերազմին վերջերը Նիկոմիդիա բանակած անգղիացի զօրաց Հայոց գերեզմանատան մէջ գրաւուած տեղւոյ մը համար. Հայերն ինչպէս որ 'ի բնէ անոր միշտ մարդասիրութիւն ըրած են օտար ազգաց, նոյն ժամանակ ալ անգղիացի զօրաց մեռելներն ընդունեցին իրենց գերեզմանատան մէկ անկիւնը. վերջէն այն տեղին բոլորտիքը պատ քաշուեցաւ կառավարութեան ծախքովը, մինչև որ երկու տարի առաջ յատուկ գործակալներ եկան նոյն մեռեալներուն ոսկերոտիքը վերուցին, և տեղը՝ որ հայ ազգինն էր՝ քաղաքիս անգղիական փոխհիւպատոսի գործակալ Լեզոյաշքօն իրեն սեփական ըրաւ. Տրուած բողոքն ընդունեց Վսեմ. Քննիչ էֆէնտին, և յոյս ունինք որ սեփականեցեալ հայ գերեզմանատան անկիւնը դարձեալ կը յանձնուի Հայոց ազգին.

«Լուր կայ թէ քաղաքիս Պած լըւած տեղէն դուրս ուրբաթ օրերը տօնավաճառ մը պիտի ըլլայ, և քաղաքին մէջի խանութները բոլորն ալ կամաց ակամայ պիտի գոցուին. Չեմ յուսար որ տօնավաճառ մը բանի կրնայ հաստատուիլ և շարունակուիլ, մանաւանդ որ ասոր փորձը ուրիշ անգամ տեսած ենք հոս, քանզի հաստատութիւնը վնասէ զատ և ոչ մէկ օգուտը վայելած չըլլալուն խափանուեցաւ. Ուրիշ բան է թէ որ յատկացեալ օր մը տօնավաճառ հաստատուի բուն իսկ քաղաքիս մէջ.»

—Յայտնի է որ հին լաթերու կտորուանքէ մաքուր թուղթ չշինուիր. ասկէ առաջ Գաղղիոյ կառավարութիւնը 100 հազար ֆրանք և Անգղիոյ կառավարութիւնը 5000 լիրա խոստացեր էր այն ճարտարին՝ որ զանոնք լուծելով մէջերնին գտնուած բամպակը հանէ և նոր բամպակէ շինուած թուղթի նման ճերմակ թուղթ շինէ.

Այս մեծագումար խոստումը երկար ժամանակէ 'ի վեր բազմաթիւ ճարտար բնագէտներու հետազօտութեան նիւթ եղած էր. և վերջապէս այս օրերս Փարիզի մէջ հնարագէտ անձ մը հին լաթերու կտորուանքէն բամպակ հանելու հընարքը գտնելով՝ առաջարկեր է Գաղղիոյ կառավարութեան թէ ընտիր բամպակէ շինուած թուղթէն աստիճան մը վար թուղթ շինելու հնարքը գտած է, ուստի այս բանին համար յատուկ քննիչ յանձնաժողով մը հաստատուեր է որ ճարտարին գիւտը քննեն, և եթէ յաջողի խոստացեալ վարձքը հատուցուի.

— Ամերիկայի հիւսիսային հասարակապետութիւնը երկաթուղի շինելու պատրուակաւ Անգղիայէն բազմաթիւ գործաւորներ Ամերիկա անցունելով զինուորական ծառայութեան գործածելուն համար, Անգղիոյ կառավարութիւնը խստիւ արգիլեց այս պատրուակեալ զինուորագրութիւնը.

— Գերմանիոյ մէջ այս օրերս Պոհեմիացի գործաւոր մը նորագիւտ նուագաւոր անկողին մը հնարեր է. Այս անկողինն այնպիսի կերպով մը շինուած է որ մէջը պառկելու ժամանակ մարդուս մարմնոյն ծանրութենէն անկողնին տակը ծածուկ լարուած նուագարան մը կ'սկսի զմայլելի երանական նուագել, մինչև որ պառկողին քունը տանի՝ որչափ քնհատ մէկն ալ ըլլայ.

Բայց ճարտարին գիւտը միայն այս չէ. անկողնին մէկ կողմը ժամանակացոյց

դարիքին սխալմունքը վրայ տրտնջումները կը հասկընան թէ ի՛նչ ըսել կուզենք, Թշուառից մէջն Ֆանթինն ալ նոյնպէս սխալեր է ըսելով. «Բանահերո՞ն է արդեօք բանաստեղծները, այսպէս կոչուած էակներ բերելով իրենց դիւցազնուհի ընելնուն և մեր կարեկցութիւնն անոնց վրայ շարժելնուն համար, մեզ որ իրականապէս մեր աչաց առջև կատարուած նըմանօրինակ դէպքերն ո՛րչափ խառն կը դատենք ու կը բամբասենք. Ըստ մեզ յանցանքը միշտ յանցանք է, այլ անոր համար յանցաւորին աշխարհիս վրայ մըշտընջենական անէծութեան դատապարտին անգթութիւն է. Թշուառ Ֆանթինը սխալեր, և իբրև արդասիք կամ պատիժ, անմեղ աղջիկ մ'ունեցեր է, յորմէ թէպէտ բոլոր աշխարհ կը զարշի, բայց մայրը կրնա՞յ զարշիլ արդեօք. Սակայն ամօթը կ'ստիպէ զինքն իր զաւակէն բաժնուելու, և օտարականի մը խնամոցն յանձնելով զայն, կ'երթայ պաշտօն մը գըտնելու, որուն բարերար հոգաբարձութեանը տակ կը պատսպարի. Այս պաշտօնն է նոյն իսկ Ժան Վալժանը, բայց ոչ ևս Թշուառ աւազակը, այլ մարդկութեան բարեկամ և պատուաւոր քաղաքացի Պ. Մատլէնը. Ահա այսչափ կերպարանափոխ եղած է բաղդաւորն, մինչև արդարութիւնը տակաւին. Ժան Վալժանը կը փնտռէ, և վերջապէս ուրիշ Թշուառ մը կը գտնէ զոր անմեղ անոր կը նմանցունեն. Մատլէնը կը փութայ իր ով ըլլալը խոստովանելու, կ'ազատէ այն անմեղը և յօժարակամ կուգէ իր բանտը դառնալ, եթէ ուրիշ պարտաւորութիւն մը զինքը չստիպէ փախչելու, և Ֆանթինին հոգին տուած ժամանակին անոր ըրած խոստմունքը կատարելու, անոր աղջիկը գտնելով, որուն փրկանքը կը հատուցանէ և բիւրաւոր արհամարհքէ ետքը անփոյթ պատսպարան մը կը հանէ անոր հետ, ամեն վտանգ աչքին առնելով միայն թէ զայն վերստին թշուառութեան մէջ չձգէ.

Գ.

Տարիները կը հոլովին և Ժան Վալժան իրեն յանձնուած աւանդը, այն Թշուառ Քօզէթը իբրև իր աղջիկը կը մեծցունէ, սակայն յանկարծադէպ պատահարներ ամեն կողմանէ չեն պակսիր անոր հանգիստը խռովելու. Իր սիրելի Թշնամիները վերջապէս զինքը կը գտնեն, և ամեն միջոց կը գործածեն վերստին արդարութեան ձեռքը մատնելու. Վայրկեան մը անոնց լարած որոգայթին մէջ կ'ինկնայ, բայց քաղաքական յեղափոխութիւնը շուտով իր օգնութեամբ հասնելով կազատէ. Սակայն իր սրտին անհանդարտութիւնը ուրիշ կողմանէ առաւել ևս կաճի, երբ կը մտածէ որ իր սիրելի Քօզէթը կրնայ մէկու մը սիրահարուելով օր մ'իրմէ բաժնուիլ. Այս կասկածը բոլորովին անտեղի չէ. Քօզէթ սիրոյ առաջին յայտերն արդէն զգացեր է, անիկա արդէն սաստիկ սիրով կապուեր է Մարիոսի հետ, որ ազատութեան կողմնակից և կառավարութեան դէմ ապստամբող խումբէն երիտասարդ մըն է. Ուրիշ աղջիկ մ'ալ կը սիրահարի առանց փոխադարձ սիրոյ. այս աղջիկն ալ Թշուառ դիւցազնուհի մըն է, անիկա յօժարակամ իր կեանքը կը զոհէ սիրելոյն վրայ. Միւս կողմէն Ժան Վալժանը իր Թշնամիէն զարմանալի վրէժխնդրութիւն մը կառնէ, քանզի մինչդեռ նա իր ձեռքը մահուան կ'սպասէր, ինքը անոր կապանքը կը քակէ, և Մարիոսը՝ որ Քօզէթն հրապուրելուն համար ատելի եղած էր իրեն, նոյնպէս մահուան ձեռքէն կը խլէ, երբ միւս յեղափոխականները սաստիկ յարձակմամբ կըտործան աւերակաց վրայ կարմիր դրօշակը կը տնկեն, Կեցցէ՛ Ազատութիւն գոչելով.

Այս բոլոր զարմանալի դէպքերէն ետքը, Ժան Վալժան Քօզէթը Մարիոսի հետ կը կարգէ, և անոնց երջանկութիւնը իր նախկին կալանաւորութեան արատովը չաւրելու համար կը մեկնի անոնցմէ, և խոյս կուտայ անծանօթ տեղ մը. Իսկ անոնք շատ ժամանակ փնտռելէն վերջը միայն իրեն հոգին աւանդած ատեն կը գտնեն զինքը և անոր յետին օրհնութիւնը կ'առնեն.

Թշուառից այս համառօտ ծրագրէն ետքը բանասէր ընթերցողաց կը ձգենք անոր բարոյական արժէքը մակաբերելու. իսկ գրուածքին վրայ, քանի մը խօսքով աղէկ կը նկարագրէ գաղղիացի քննադատ մը. «Թշուառքը, կըսէ, կը պարունակէ ճշմարիտ գեղեցկութիւններ. նկարագրութիւններ՝ որք մեր մեծ բանաստեղծին յատուկ են սառուզին, և սքանչելապէս ճարտար կենդանագիրներ. իրաւ է որ տկար կողմեր ալ ունի. երկայնաբանութիւններ, անվայելուչ ճաշակով գրուած քանի մը կտորներ, բայց ո՞ր երևակայական գործ բոլորովին առանց պակասութեան է.»

Սակայն հակառակ այն պակասութեանց Եւրոպայի բոլոր ազգերը ծափահարութեամբ ընդունեցին զայն, յօժարութեամբ իրենց լեզուները թարգմանեցին, և անոր թատերախաղը տեսնելու համար գրագէտներն ամեն կողմանց Պըրիւքսէլ վազեցին, ուր գաղղիոյ մեծ բանաստեղծին գրուածը արգիլուած էր Գաղղիոյ մայրաքաղաքին մէջ ներկայացուելու.

Ա. Գ. Պաւնասեան

տախտակ մ՚ալ կայ՝ որուն վրայ որ ժամ որ արթննալ ուզուի, նոյն ժամուն վրայ պէտք է դարձնել և ժամանակացոյց տախտակը ներքին նուագարանին հետ հաղորդակցութիւն ունենալով՝ արթննալ ուզուած ժամուն այնպիսի մեծաղաղ երգանակ մը կը նուագէ՝ որ Երխելէքի քունը քնացողներն անգամ կարթնցունէ եղեր։

Հետևաբար այս նորահնար անկողինը ոչ միայն քնահատ եղողներուն՝ այլ միանգամայն չափազանց քնէածներուն համար ալ թանկագին գիւտ մ՚է։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԴԷՍ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՌ ԲԱՐԵԳՈՒԹՆ ՄԵՐ ԿԱՅՍՐ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏԻՒԼ ԱԶԻԶ ԽԱՆ ԵՒ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր առատագութ Ինքնակալին ազգիս վրայ ունեցած գթոյ և սիրոյ մէկ մեծ նշանն ալ ահա տեսանք մեր ազգային Սահմանադրութեան վաւերացման առթիւ։ Ազգին խորին շնորհակալութիւնը և երախտագիտութիւնը որչափ որ կեդրոնական Վարչութեան կողմանէ յայտնուած ալ ըլլայ, ժողովուրդը իւր պարտականութիւնը կը սեպէ իւր սրտին ըղձացմունքներն ինքնին յայտնելու. և ցուցընելու որ Հայ ազգը իւր Բարերարին ամեն շնորհքները խորին երախտագիտութեամբ կը ճանչէ։

Ասկից յառաջ պատեհ ժամանակ չըլլալուն արժան դատուեցաւ ազգային Սահմանադրութեան տարեդարձի օրը երկու հանդէսներն ՚ի միասին տօնախմբել. նա մանաւանդ որ երկուքն ալ անմիջապէս իրարու կապուած են. զի Սահմանադրութիւնն յիշուած տեղ մը մեր Կայսեր շնորհակալութիւն ընելը մեր առաջին պարտաւորութիւնը պիտի ըլլայ։

Այս հանդէսներն օրինաւորապէս կարգադրելու համար կազմուած յանձնաժողովը կիմացընէ արգոյ հասարակութեան՝ որ մայիս 26 կիւրակէ օրը որոշուած է այս միացեալ հանդէսները տօնելու համար ՚ի դաշտն Հիւնքեար-Իսկելէսի. ուր այս անգամ ամեն ջանք ՚ի գործ պիտի դրուի հանդէսն ամենայն կերպով փառաւոր և կանոնաւոր ըլլալու համար։

Շոգենաւները պիտի հանդիպին Սամաթիա, Եէնիգաբու, Կամուրջ, Գասըմփաշա, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Հիսար, Պօյաճը Քէօյ, Գատը Քէօյ, Քուզկունճուք և երեկոյին Եէնի Մահալլէի նաւահանգիստները։ Ելլելու ու դառնալու ժամերը պիտի կանխաւ ծանուցուին։

Տոմսակները՝ 20 ղուրուշ երթևեկութեան և 10 ղուրուշ կերակրոյ համար զատ, կը ծախուին հետևեալ տեղերը մինչև մայիս 20, և անկէ ետեւ տոմսակ չպիտի ծախուի։

Սամաթիա. Սանուց ընկերութեան Թանգարանը և Հայկական ընկերութեան զբօսարանը։

Լանկա. Ընթերցասիրաց ընկերութեան զբօսարանը։

Շուկա. Մէրճան խամալի խան թիւ 8. Յ. Արշակ աղայի սենեակը։

Խասգիւղ. Վարդանանց ընկերութեան զբօսարանը։

Բերա. Պ. Պէնկլեանի զբօսարանը։

Իւսկիւտար. Արամեան ընկերութեան ըզբօսարանը։

Գալաթա. Ժողովրդասէր ընկերութեան գանձապետ Պ. Գ. Ցրէնկեանի քով։

Կ. Պոլիս 10 մայիս 1863
Խամալի խան թիւ 8

Ի դիմաց Յանձնաժողովոյ
ՅԱԿՈԲ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԼՐԱՏԱՐ ԱՐԾՈՒԻԿ ՏԱՐՕՆՈՅ

Խրիմեան ազգասէր Մկրտիչ վարդապետին և իր ձեռնասուններուն խմբագրութեամբ Մշոյ Ս. Կարապետի վանքէն այս անունով թերթ մը հրատարակուելուն լուրը ասկէց առաջ տուած էինք, և ահա՛ անոր առաջին թիւը ապրիլ 1 այս շաբթու ձեռուընիս հասաւ, գողտրիկ ոճով և մաքուր աշխարհաբառ լեզուով թերթեակ մը՝ որ հետզհետէ և ՚ի մասնաւորի Տարօնոյ գաւառին վրայ լուրեր պիտի հաղորդէ տարրական ազգայնոց՝ և թէ իրենց նպաստներովը անոր սնունդ հայթայթելու բարեհաճին։ Տարեկան գինն է 24 ղուրուշ ԱՆՆԻՍԻԿ. և ամսն երկու անգամ կը հրատարակուի։

Տարօնոյ Լրատար Արծուիկին Կ. Պօլսոյ գործակալն է Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ քարոզիչ Ռժ. Տ. Ղևոնդ վարդապետը, որու ձեռօք ուզողը կրնայ ստորագրուիլ։

ՖՕՍԹ ԵՒ ՄԱՐԿՐԻՏ

ԹԱՏԵՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՑԵՐԻԹ ԱՐԱՐՈՒԱԾՍ ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ ՅԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԲԱՐԲԱՌԷ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆՑ

Եօթնատասն երեսէ բաղկացեալ խորբատական թատերգութիւն մ՚է. Կը ծախուի մայրաքաղաքիս ամեն հայ գրավաճառներու խանութը. Գինն 5 ղուրուշ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Ժամանակէ մը ՚ի վեր ձեթի տեղ դաշ եաղի մը հնարուած է. Հիմակ Կ. Պօլսոյ Տիվան Եօլու բռնած թաղը Հասան փաշայի խանախօլին կամ դէպիլին կից նոր խանութ մը բացուած է, ուր կը ծախուի ընտիր դաշ եաղի կամ կաղ բռուածը. ասկէց զատ նորահնար թիլէսէնթինի կաղ մը՝ որ առանց պատրոյգի և առանց հոտի կը վառի. Դաշ եաղին օխան 3 1/2 ղուրուշ է. իսկ թիլէսէնթինի կաղին օխան 7 ղուրուշ։

Ասկէց զատ յիշեալ խանութին մէջ հին լամբաները կաղի լամբայի կը փոխարկուին, և ամեն տեսակ լամբաներ կը նորոգուին բոլորովին նոր շինուածի պէս։

Վախճանեալ Իւսէֆ փաշային Գատը գեղի մօտ Ֆէներ պախչէսին ունեցած երեք քարուկիր քէօշկերը թէ՛ զատ զատ և թէ՛ ամենը մէկէն մէջի պարունակածներովը ծախու ըլլալով, գնել ուզողներուն կը ծանուցուի որ Եգիպտոսի փոխարքայի դրան գործակալ Քեամիլ պէյին հետ պէտք է տեսնուին։

Զարմաճըլար փողոցին վարի ծայրը Լոքանդաճի Պ. Յովհաննէսը Մասաճի Պ. Յարութիւնին հետ ընկերանալով, կը ծանուցանէ հասարակութեան որ թէ՛ հարսնիքներու և թէ՛ որ և իցէ կոչունքներու համար ամեն տեսակ սեղանի սպասներով ծառայելու և թէ զանազան կերակուրներ խմորեղէններ և անուշեղէններ եփելու և միանգամայն սեղանին ծառայութիւնն ընելու պատրաստ են, և կը յուսան որ թէ՛ դիւրագնութեան և թէ՛ մաքրութեան մասին գոհ կըլլան պէտք ունեցողները, որոնք ամեն օր կրնան տեսնուիլ իրենց հետ վերոյիշեալ Լոքանդան։

Ֆրանսերէն լեզուաւ առևտրական նամակներու պէտք ունեցող արգոյ վաճառականներուն կը ծանուցուի, որ նոյն պաշտօնը չափաւոր գնով վրան առնելու պատրաստ և յարմար անձ մը կայ. Պէտք եղած տեղեկութիւնը կրնայ առնուիլ Լրագրոյս գրասենեակէն կամ մեր գլխաւոր ցրուիչէն։

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Հնդկաստանի և Գաղղիոյ մէջ ամենէն երեւելի բժշկաց ըրած փորձերովն հաստատուած է որ Ժ. Լէփին բժշկին գտած Հիտրօքօթիլ Ազիաթիքա բոյսին հատին ու շիրօպը օգտակարագոյն դեղեր են ամեն տեսակ որքիններու (թէմրէի) և ուրիշ մորթի հիւանդութիւններու խոյլի (սըրաճա) և հնացեալ յօդացաւերու։

Կը գտնուի Բէրայի մեծ փողոցը Թէքքէի վարի կողմը թիւ 485 Բիւպլիքաթէօս Ժէնէրալի տնօրէն Մ. Մէֆրէտիի գրատունը։

O ՏԸ ԼԸ ՖԼՕՐԻՏ

ՄԱԶԵՐԸ ԶՕՐԱՑԸՆՈՂ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ՝ ՊԱՀՈՂ ՋՈՒՐ ՄԸ.

Այս ջուրը շատ տարբեր է մինչև հիմա ծանուցուած ջուրերէն ու հեղուկներէն. ներկ չէ, այլ մազերուն բնական գոյնը կը նորոգէ.

Օգտակար և անվնաս բոյսերէ շինուած ըլլալով, այս ջուրը կարգէ դուրս յատկութիւն մը ունի ճերմկցած մազերը զօրացընելու, գլուխը մաքուր պահելու, գոյացած թեփը ջնջելու, մազերը շատցընելու և թափելուն առաջքն առնելու.

Մէկ շիշը 10 ֆրանք է.

Կը ծախուի փարիզ Կիսլէն դեղագործին խանութը Ռիշլիէօ փողոց թիւ 112, և Պուլվառ Մօնմարթր 21.

Կ. Պօլիս Բէրայի մեծ փողոցը Թէքքէի վարի կողմը թիւ 485 Մ. Մէֆրէտիի քով։

ԳԼԽՈՒ ՄԱԶԵՐԸ ԶՕՐԱՑԸՆՈՂ ՋՈՒՐ

Այս օգտակար ջուրը, թէ ճերմակ մազերը կը սևցընէ և թէ մազերուն արմատները զօրացընելով թափելուն առաջքը կառնէ, և թափած մազերուն տեղ նորէն աղէկը կը բուսցընէ, և բոլոր մազերն իրենց նախկին վիճակին մէջ կը փայլեցընէ. Կը ծախուի Գալաթիա Լոմէր փողոցը թիւ 17 Ամերիկայի մաղազան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Կ. ՊՈԼԻՍ 18 ՄԱՅԻՍ	Շաբ. 11	Բշ. 13	Գշ. 14	Դշ. 15	Եշ. 16	Ուր. 17
	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.
Օսմանեան լիրա Մէճ.	101-10	101-10	101-10	101-10	101-10	101-10
Քանտոց արծաթ						
Թահվ. Մումթազէ	64	65-20	65	64-20	65	64-3
Էսհամը ճէտիտէ հին	53-10	52-25	52	53	53-15	53-10
« « նոր	53	52-15	52	52-30	53-5	53
« « վերջին	58-30	57-10	56-35	58-30	58-25	58-20
Սէրկի 10 տր. ակս. առ.	48-20	47	47	47	47	49

ԱՐՄՏԻՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 18 ՄԱՅԻՍ

Ցորեն Թույղան	———	Ցորեն Իսմայիլ կակուղ	———
» Իսմայիլ	51—52	» Վառնա »	26—28
» Կալաց	———	» Պուրղազ »	———
» Րումէլի Պալէըք	———	» Պալէըք »	———
» Սամսոն	27—28	Եգիպտացորեն Կալացի	———
» Ազօֆ կակուղ	———	» Իպրայիլ	———
» Իպրայիլ »	25—27	Գարի	9—10

Վաճառանոցիս մէջ կայ ընդ ամենը 100000 գրիւ ցորեն ու գարի

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Գխտոր (Մազը) սեւ	100 լիրա	12
ճերմակ		—10
Գեղին հաւիկ (Ճէհրի) Էնկիւրի	100 լիրա	—10
Բուրդ Գըլըմ կէս լուաց.	հօխա	— 8
չի լուացուած	100 լիրա	— 6
Տանձկաստանի	100 լիրա հօխ	— 9
Բամպակ Գըրդ—Աղաճ և Գաասպահօխ.	100 լրյ.	—17-20
Ասոր. Կիպրոս. Ադանա	հօխա	—18
Թիֆթիք Էնկիւրի Զանկըրը	100 լիրա	—56
Աֆիօն		240
Քիւթրէ Տերեւ բանուած	«	—21
	«	—
Մեղրամոմ դեղին Տրապիզոն	100 լիրա	—29
Անատօլու	«	—27
Սուսամ Բուլկարի	հօխայ	— 2-30
Կատուաղի հունտ (Քէթէն թօխ.) Բու.	Քիլ.	57
Պանտրմա	»	—45
Ձէթ (Ձէյթին եաղը) Այվալըք	հօխայ	— 6-30
Կրիտ	»	— 6-25
Աճառ (Սապօն) Գանտիա	»	— 6
Միտիլլի	»	— 4-20
Բրինձ Եգիպտոս Բէշիր	»	— 2-30
Տիմեաթ	»	— 2-32

ՄԵՏԱՔՍ

(ԻՓԼ.Ք)

Ֆիլաթուռ 10—— և 11—12		—
Խողակ Պրուսա չոր		80— 90
Պարսկաստանի	Ֆրանք	42—45—48

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խահվէ Ռիօ և Գուայրա	100 Հկ. լիրա	900—1100
« Մոխայէն և Սէյլան	« «	—1200
Շաքար դը. (քէլլէ) 6-10 լտ.	կնդ. 100 լիրա	
« փոշի (թօզ)	« «	218
« Հոլ. գլուխ	« «	270
« փոշի	« «	217
« Գաղղ. գլուխ	« «	265
« փոշի	« «	215
Անագ (գալայ)	« «	775
Պղպեղ (պիպէռ).	Հկ. 100 լիրա	—6
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա	« «	
« Մատրաս	«	
Որդան կարմիր (գըրմըզ)	«	53
« « արծթագոյն	«	50
« « տեսակ Բ.	«	45
« « խառն	«	40
Անուշադր (Նըշատըր)	Հկ. 100 լիրա	6-20
Պղպջատ (Զէլիք) թիւ 0 և 00		145
Կապար (Գուրշուն)	«	——5-10
Թիթեղ (Թէնէքէ) զոյգ սնտուկ	«	—290
Չինք տախտակ թիւ 7—12	Հկ.	— 4-10
Երկաթ Անգ. ձողաձև (չուպուգ)	կնդ.	32—33
« Բելճիգա	«	37—58
Տախտակ	«	88—90
Բոլորակ	«	150
Ռուսիոյ	«	—150
Քարփիճա	Վարիլ 39 Հկ.	—105
Ծծումբ (քիւքիւրտ) Իտալիա	կնդ.	
Իւղթիւպէճ ճէն. պոյդ Մետ.	«	235
« Պէլճ. «	«	140
« Թրիէսթ «	«	80
Ռօմ Անգղիոյ	կալ	15
« Ամերիկա	«	12
Սրաումաչէթ Վիէննա	«	20
« Թրիէստ և Գաղղ.	«	16

Աս լրագիրը շաբաթն անգամ մը կելլէ շաբաթ օրերը Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրուիլ, Կ. Պօլիս Ջինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը: Իսկ դուրսերը յօգաբարձուներն են՝

ԻԶՄԻՐ. Յովհաննէս աղա Մազունտեան.
ԵԳԻՊՏՈՍ. Շաւարշ աղա Ալիխարեան.
ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ. Մահտեսի Սուքիաս աղա Գալուստեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Եյմասեան.
ԹՈԽԱԹ. Գէորգ եւ Յովհաննէս աղայք Աբգարեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զարարեան.
ԱՏԱՆԱ. Նազարէթ աղա Շահպազեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յարութիւն աղա Պ. Ճամճեան
ՎԱՆ. Գրիգոր Աղա Խաճաճեան.
ԽԱՐԲԵՐԴ. Պ. Գէորգ Ճաֆարեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Ընթերցասիրաց Թանգարան ;
ԱՏԱՊԱԶԱՐ. Մահտեսի Յակոբ աղա Տ. Գրիգորեան.
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ.

Օգնական Խմբագիր — Ա. ՄԻՀՐԴԱՏ ԳԷՈՐԳԵԱՆ
Խմբագիր-Տնօրէն — Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՋԻՆԻԼԻ ԽԱՆ